

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/125/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5311201264
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 10. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2025:5311201264.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Martiny Mochnáčovej a JUDr. Erika Vargu, v spore žalobkyne A. B. C., nar. X.XX.XXXX, bytom D. E., F. XX, právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou VARMUS, s. r. o., so sídlom Čadca, Palárikova 83, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Bratislava, Račianska 71, za účasti Krajskej prokuratúry Žilina, so sídlom Žilina, Moyzesova 20, o náhradu škody, na základe odvolania oboch sporových strán proti rozsudku Okresného súdu Čadca č. k. 8C/31/2011-962 zo dňa 1. februára 2023 v spojení s opravným uznesením č. k. 8C/31/2022-977 zo dňa 6. apríla 2023, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu z o s t á v a n e d o t k n u t ý v časti výroku III. o zamietnutí žaloby vo zvyšnej časti, pokiaľ sa týka nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu nad 200.000 eur.

Rozsudok okresného súdu vo výrokoch I., II. a vo zvyšnej časti vo výroku III. m e n í tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni sumu 628,14 eur titulom skutočnej škody spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 628,14 eur od 1.10.2010 do zaplatenia, sumu 4.000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy a vo zvyšnej časti žalobu z a m i e t a .

Žalobkyňa m á voči žalovanej n á r o k na náhradu trov konania v rozsahu 1,78 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 702,15 eur titulom skutočnej škody spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne z tejto sumy od 1.10.2010 do zaplatenia (výrok I.) a sumu 10.000 eur titulom nemajetkovej ujmy (výrok II.); vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok III.). Nepovažoval za sporné podanie žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody na príslušnom orgáne. Východiskovo konštatoval, že Najvyšší súd SR v (dovolacom) rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/176/2020 z 26.1.2022 vyslovil záver, že jedine vo vzťahu k uzneseniu o vznesení obvinenia sú naplnené predpoklady vzniku zodpovednosti žalovanej za škodu. Vo vzťahu k ďalším dvom titulom – rozhodnutie ministra spravodlivosti o pozastavení výkonu exekútorského úradu žalobkyne (žalobkyňa ho nenapadla samostatnou žalobou na súde) a nesprávneho úradného postupu ministra spravodlivosti v podobe nečinnosti (zákon podanie rozkladu proti rozhodnutiu ministra nepripúšťa, minister preto nebol povinný o ňom ani rozhodnúť) – prijal opačný záver. Z titulu viazanosti daným rozhodnutím okresný súd zameral dokazovanie na nárok súvisiaci so vznesením obvinenia.

2. Určujúco konštatoval, že oslobodenie spod obžaloby musí mať rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť. S odkazom na nálezy Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016 z 24.1.2017 a III. ÚS 44/2017 z 21.11.2017 zdôraznil, že rozhodujúcim meradlom zákonnosti začatia (a následného vedenia) trestného stíhania je jeho konečný výsledok. Okresný súd mal za preukázané, že žalobkyňa využila ústavou garantované právo na obhajobu a uhradila

súvisiace náklady. Nadväzne ustálil, že skutočná škoda (v podobe trov obhajoby a hotových výdavkov vynaložených v trestnom konaní) žalobkyni vznikla v príčinnej súvislosti s uznesením o vznesení obvinenia, na základe ktorého bolo voči žalobkyni vedené trestné stíhanie.

3. V otázke výške (skutočnej) škody – s poukazom aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/402/2015 – mal okresný súd za to, že môže priznať len náhradu zodpovedajúcu tarifnej odmene podľa osobitného predpisu. Podrobne vymedzil dotknuté úkony právnej služby a ustálil, že trovy obhajoby žalobkyne predstavovali sumu 232,01 eur u A. F. a 450,02 eur u A. D. + náhrada hotových výdavkov 20,12 eur; spolu vo výške 702,15 eur. Pokiaľ šlo o skutočnú škodu titulom cestovných náhrad v trestnom konaní, v danej časti okresný súd nárok vyhodnotil ako nedôvodný. Konštatoval, že žalobkyňa netvrdila a nepreukázala, že mala súhlas od súdu použiť na účasť na úkonoch (vlastné) osobné motorové vozidlo. Mala tak nárok len na náhradu cestovného vynaloženého na cestu hromadným dopravným prostriedkom; vo vzťahu k čomu však žalobkyňa neprodukovala žiadne skutkové tvrdenia a dôkazy. Nadväzne bol nedôvodným i nárok na amortizáciu dotknutého osobného motorového vozidla.

4. V súlade s rozhodnutiami Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016 a Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/152/2018 okresný súd vyslovil, že žalobkyni možno priznať odškodnenie vo forme nemajetkovej ujmy za vedenie trestného stíhania, hoci to zákon č. 58/1969 Zb. výslovne neupravoval. Vo vzťahu k rozsahu nemajetkovej ujmy analogicky/komparačne vychádzal rozhodovacej praxe súdov, prihliadol (najmä) na osobu žalobkyne, prostredie, v ktorom žila a pracovala a na závažnosť vzniknutej ujmy a následkov. Akcentoval trvanie trestného stíhania (cca 51 mesiacov) a preukázaný (osobitne svedeckými výpoveďami) zásah do súkromného života žalobkyne – „uzavretie sa pred svetom“, strata záujmu o rodinu, či narušenie manželského vzťahu. Zároveň však pripomenul, že nedošlo k nezvratnému narušeniu rodinných väzieb a žalobkyňa nepodstúpila ani psychiatrickú liečbu; negatívne dôsledky trestného stíhania „v určitom smere“ preto považoval okresný súd za dočasné. Na druhej strane povaha trestného činu, zo spáchania ktorého bola obvinená (najmä zneužitie právomoci verejného činiteľa) v spojitosti s postavením v spoločnosti, ktoré zastávala (súdna exekútorka), mohlo mať vplyv na jej povesť z pohľadu laickej verejnosti. S poukazom na všetky okolnosti prípadu okresný súd považoval sumu 10.000 eur za primeranú psychickému a fyzickému utrpeniu a strádaniu žalobkyne počas celého trestného konania.

5. V súvislosti s obranou žalovanej týkajúcou sa limitov odškodného podľa zákona č. 412/2012 Z. z. pokladal za podstatné jednak to, že zmena zákona sama o sebe „nezrušila právo úvahy súdu“, či tento limit prekročí, a jednak skutočnosť, že § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. sa stal účinným až po právoplatnosti oslobodzujúceho rozsudku vo veci trestného stíhania žalobkyne. Súčasne upriamil pozornosť na rozdielny účel dotknutých právnych úprav, keď v prípade zodpovednosti za nezákonné rozhodnutie ide o „obete štátneho orgánu“. Okresný súd uzavrel, že nadradenie záujmu štátu nad záujem poškodenej osoby nesúvisí s účelom základného práva na náhradu škody spôsobenej pri uplatňovaní verejnej moci.

6. Vo vzťahu k dôvodnej časti žalobného nároku na náhradu (skutočnej) škody vzniklo žalobkyni tiež právo na úroky z omeškania. Ohľadne okamihu počiatku omeškania okresný súd akceptoval obranu žalovanej, ktorá sa mohla do omeškania dostať až uplynutím lehoty šesť mesiacov na vybavenie žiadosti o predbežné prejednanie nároku; k čomu došlo 1.10.2010. V časti úroku z omeškania za obdobie od 1.4.2010 do 30.9.2010 bola žaloba (tiež) zamietnutá.

7. Vo vzťahu k nároku na náhradu skutočnej škody bola žalobkyňa úspešná v rozsahu 746,23 eur; čo zodpovedá len 2,09 %. Čistý úspech žalovanej tak predstavuje 95,82 %. V časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy okresný súd ustálil plný úspech žalobkyne, pretože rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu. Celkovo tak bola žalobkyňa úspešná vo výške 4,18 % (100 % - 95,82 %), v ktorom rozsahu jej priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania (výrok IV. napadnutého rozsudku).

8. Proti tomuto rozsudku podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie obe sporové strany.

9. Žalovaná navrhla rozsudok okresného súdu vo výroku I. v rozsahu prevyšujúcom sumu 628,14 eur (vrátane úrokov z omeškania) zmeniť a žalobu zamietnuť; vo výroku II. zmeniť tak, že výška náhrady nemajetkovej ujmy bude „zodpovedať zákonnej úprave a judikatórnej praxi upravujúcej limity odškodnenia pri zohľadnení prevažujúcej absencie preukázaných zásahov, čo vylučuje priznanie náhrady približujúcej sa limitu odškodnenia“. Namietala rozpornosť výroku I., lebo suma priznaná podľa výrokovej (záväznej) časti – 746,23 eur – nezodpovedá odôvodneniu napadnutého rozsudku (v bode 47.; 702,15 eur). Zároveň považovala v rozsahu 74,01 eur i sumu 702,15 eur za nedôvodnú, keďže v konaní bolo preukázané zaplatenie A. F. iba sumy 4.760,- Sk (158 eur).

10. V otázke náhrady nemajetkovej ujmy (výrok II.) žalovaná opakovane zdôrazňovala nutnosť prihliadať i na limity odškodňovania nemajetkovej ujmy v hmotnoprávných predpisoch o odškodnení z titulu zachovania primeranosti náhrady v porovnaní s odškodnením za poškodenie zdravia alebo za spôsobenie smrti. Úvahu okresného súdu o nedôvodnosti takéhoto porovnávaného považovala na nadbytočnú, pretože súvisiace otázky boli dostatočným spôsobom ustálené v rozhodovacej praxi (konkrétne označenej) Najvyššieho súdu SR, ktorá judikatúra nebola prekonaná.

11. Žalovaná akcentovala, že § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v jeho aktuálnom znení len legislatívne reagoval na dlhodobú prax dovolacieho súdu vytvorenú i s poukazom na judikatúru ESLP. Následne bolo potrebné vziať do úvahy nielen samotné limity odškodnenia podľa osobitných predpisov (v konkrétnostiach súdnej veci 13.443,53 eur), ale aj to, že dotknuté limity majú byť viazané na najextrémnejšie prípady zlyhania štátu spojené s najzávažnejšími dôsledkami na poškodeného. Vo svetle predmetných úvah mala žalovaná za to, že dokazovaním zistené následky trestného stíhania v živote žalobkyne priznanú výšku náhrady nemožno vyhodnotiť ako primeranú a adekvátnu.

12. Nespochybňovala záver okresného súdu o negatívnom zásahu trestného stíhania do života a súkromia žalobkyne, avšak ujmu, ktorá jej vznikla v súvislosti s trestným stíhaním (počas ktorého nedošlo k obmedzeniu osobnej slobody a neboli preukázané žiadne iné než všeobecne judikatúrou prezumované následky v osobnostnej sfére) nepovažovala za porovnateľnú so stratou na živote ako najzávažnejším dôsledkom, za ktorý osobitný predpis priznáva maximálnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy. Zároveň okresnému súdu vytkla, že z odôvodnenia rozhodnutia nie je zrejmé, čo má na mysli pod „psychickým a fyzickým utrpením a strádaním“ žalobkyne; ktoré – navyše – bez akejkoľvek bližšej konkretizácie dal do zrejmej spojitosti s jej trestným stíhaním.

13. Žalovaná namietala aj výrok o trovách konania. Zdôraznila, že žalobkyňa sa domáhala náhrady majetkovej škody vo výške 35.695,75 eur a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 796.750 eur, teda v súhrne sumy 832.445,75 eur. Pri porovnaní týchto nárokov s výsledkom sporu je zrejmé, že žalobkyňa bola úspešná len v rozsahu 1,29 %; čo súčasne znamená úspechu žalovanej v rozsahu 98,71 %. Na takýto nepatrný úspech žalobkyne by nemal súd ani prihliadať a žalovanej mal priznať nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Doplnila, že v novej právnej úprave (CSP) chýba ustanovenie, ktoré by pri priznaní plnenia, ktorého výška bola určená na základe voľnej úvahy súdu, umožňovalo priznať plnú náhradu trov konania. Zároveň, pokiaľ žalobkyňa žiadala priznať náhradu nemajetkovej ujmy v absolútne neprimeranej a premrštenej výške, bolo ju potrebné prostredníctvom náhrady trov konania „zaťažiť zodpovednosťou“ za výsledok sporu.

14. Žalobkyňa sa alternatívne domáhala zmeny napadnutého rozsudku tak, že žalovaná jej bude povinná zaplatiť 33.158,65 eur titulom skutočnej škody spolu s úrokom z omeškania a 200.000 eur, alebo jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie. Primárne vytykala okresnému súdu nesprávne pochopenie právneho titulu/dôvodu, z ktorého vyvodzuje svoj nárok. Žalobkyňa zopakovala, že nárok na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. si uplatňuje z dôvodu nezákonného trestného stíhania; pričom v zmysle judikatúry (z ktorej citovala) je tento nárok špecifickým prípadom zodpovednosti štátu.

15. Okresný súd nesprávne dôvodil, že sa domáhala škody z troch titulov. Akcentovala, že „v skutočnosti“ jej vznikla škoda v príčinnej súvislosti s nezákonným trestným stíhaním a ďalšie postupy ministerstva nasledovali až po nezákonnom vznesení obvinenia. Celý nárok je tak v príčinnej súvislosti s nezákonným trestným stíhaním. Žalobkyňa sa domnievala, že okresný súd si nesprávne vyložil dovolacie rozhodnutie Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 4Cdo/176/2020) v súdnej veci, ktoré sa nevyjadrovalo k príčinnej súvislosti medzi nezákonným trestným stíhaním a jednotlivými uplatňovanými nárokmi na náhradu škody.

16. Akceptovala výšku náhrady priznanú v spojitosti s trovami obhajoby. Trvala však na dôvodnosti nároku v súvislosti so zastupovaním exekútorského úradu (32.456,50 eur), musela totiž zastupujúcim exekútorom doručovať veľké množstvo spisov (týždenne v niekoľkých debničkách), s čím boli spojené náklady na používanie osobného motorového vozidla. V otázke nároku na náhradu nemajetkovej ujmy žalobkyňa zdôraznila „bezprecedentne nezákonný a arogantný postup štátnej moci“, ktorý značne negatívne zasiahol do jej osobnostných práv.

17. Viedlo sa voči nej dlhoročné trestné stíhanie, čo „ju zasiahlo po stránke profesionálnej, vo vzťahu k rodine, deťom a manželovi a malo tiež negatívny dopad na jej zdravotný stav“. Zároveň počas nezákonného trestného stíhania žila „v strese, traume a ponížení pred kolegami exekútormi, jej zamestnancami, rodinou a spoluobčanmi“. Žalobkyňa priznanú výšku nemajetkovej ujmy 10.000 eur považovala za neprimerane nízku. Doplnila, že pokiaľ okresný súd poukázal na zákon č. 412/2012 Z. z., ktorý stanovuje maximálnu výšku odškodného, tak ten v čase jej nezákonného trestného stíhania neplatil.

18. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu protistrany zotrvala na argumentácii uvedenej vo svojom odvolaní; osobitne v súvislosti s náhradou nemajetkovej ujmy. Uviedla, že žalobkyňa až do rozhodnutia dovolacieho súdu ani raz nespochybnila, že predmetom sporu sú tri nároky (náhrada trov trestného stíhania, náhrada nákladov a výdavkov v súvislosti so zastupovaním pri výkone exekučnej činnosti a náhrada nemajetkovej ujmy; túto žalobkyňa dokonca priamo v žalobe rozdelila na nemajetkovú ujmu spôsobenú trestným stíhaním a nemajetkovú ujmu spôsobenú dočasným pozastavením výkonu funkcie exekútora), ktorých vznik dôvodila tromi titulmi (vznesenie obvinenia, dočasné pozastavenie výkonu funkcie, nečinnosť ministra vo veci rozkladu proti rozhodnutiu o dočasnom pozastavení). Žalovaná poukázala na uznesenie dovolacieho súdu sp. zn. 5Cdo/223/2014 z 27.4.2015, ktorým dovolací súd zrušil prvý medzitimný rozsudok okresného súdu a uložil vyhodnotiť „skutočnú príčinu vzniku škody“

19. Posúdenie veci, ktorého sa žalobkyňa domáha i v aktuálnom odvolaní, vykonal okresný súd v druhom medzitimnom rozsudku, v zmysle ktorého uznesenie o vznesení obvinenia vyvolalo ďalší následok – pozastavenie výkonu funkcie žalobkyne, ktoré sa stalo príčinou vzniku ďalšej škody v jej majetkovej sfére, ako i v oblasti profesijného a rodinného života. V týchto súvislostiach videl okresný (nadväzne i odvolací) súd príčinnú súvislosť. Uvedené posúdenie však odmietol dovolací súd uznesením sp. zn. 4Cdo/176/2020 z 26.1.2022, ktorým zrušil aj druhý medzitimný rozsudok, keď konštatoval, že je nesporné, že žalobkyňou uplatňované nároky z titulu náhrady majetkovej škody sú samostatne uplatniteľné, založené na odlišných skutkových okolnostiach a ich právnom posúdení, a bolo preto povinnosťou súdov nižších inštancií sa s jednotlivými uplatnenými nárokmi zaoberať jednotlivo.

20. Preto pokiaľ okresný súd posúdil každý v žalobe tvrdý titul vzniku nároku na náhradu škody a každý žalobou uplatnený nárok samostatne, správne si vyložil a posúdil jednak bezprostredný obsah samotnej žaloby, a jednak závery dovolacieho súdu zo zrušujúceho uznesenia, ktorým bol pri novom posúdení veci viazaný. Následne žalovaná námietku protistrany o preukázaní (výšky) škody v sume 32.456,50 eur považovala za bezpredmetnú, lebo dôvodom zamietnutia žaloby bolo nepreukázanie nezákonnosti rozhodnutia, v príčinnej súvislosti s ktorým malo dôjsť k vzniku tejto škody.

21. Osobitným procesným podaním oznámila Krajská prokuratúra Žilina prebratie vstupu do konania, ktorú „činnosť“ dovtedy vykonávala Okresná prokuratúra Čadca. V nadväzujúcom (stručnom) vyjadrení sa stotožňovala s argumentáciou žalovanej a odkázala i na svoje predchádzajúce (vecné) podania.

22. Žalobkyňa zostala v ďalšom štádiu odvolacieho konania nečinná.

23. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP), z ktorého titulu nedotknutým zostal rozsudok v odvolaní nenapadnutej časti výroku III. o zamietnutí žaloby vo zvyšnej časti, pokiaľ išlo o náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu nad 200.000 eur a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP) v preskúmvanej časti rozsudok okresného súdu podľa § 388 CSP zmenil tak, ako je konštatované vo výroku tohto rozhodnutia.

24. Žalobkyňa v odvolaní tvrdí, že „v skutočnosti“ jej (všetka, resp. celá) ujma/škoda vznikla len v príčinnej súvislosti s nezákonným trestným stíhaním. Z obsahu žaloby, ako aj celého doterajšieho priebehu sporu však jednoznačne vyplýva, že žalobkyňa si neuplatňovala (tvrdené) nároky na náhradu škody a nemajetkovej ujmy z jedného právneho titulu, ale išlo o viacero (právne) samostatných nárokov, vrátane k nim prináležiacich odlišných/ /samostatných skutkových základov.

25. Odvolací súd v danej súvislosti poukazuje na pojednávanie okresného súdu dňa 15.11.2017, na ktorom právny zástupca žalobkyne uviedol „bezprostredným titulom nároku na náhradu škody je jednak rozhodnutie, ktorým je uznesenie o vznesení obvinenia ... a bezprostrednou príčinou vzniku škody je však aj rozhodnutie ministra spravodlivosti, ktorým bola žalobkyňa pozastavená funkcia, resp. činnosť exekútorského úradu práve z dôvodu vydania uznesenia o vznesení obvinenia ...“. Keď na tom istom pojednávaní okresný súd oboznámil strany sporu s predbežným právnym posúdením (§ 181 ods. 2 CSP), tak s výslovným odkazom na závery dovolacieho súdu vyslovil/ustálil, že žalobkyňa odvodzuje svoje nároky od troch titulov. Žalujúca strana k danému predbežnému právnemu posúdeniu uviedla, že sa s ním vo vzťahu k základu nároku stotožňuje (č. I. 610 z opaku).

26. Predovšetkým však z (v poradí druhého dovolacieho) rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/176/2020 z 26.1.2022, ktorého právne názory sú pre súdy nižších inštancií konajúce vo veci záväzné (§ 455 CSP), vyplýva, že „uplatnené nároky z titulu náhrady majetkovej škody sú samostatne uplatniteľné, založené na odlišných skutkových okolnostiach a ich právnom posúdení“. Okresný súd

preto náležite vychádzať z toho, že predmetom sporu sú/boli tri samostatné nároky a nie jeden celistvý nárok; v ktorom smere sa žalobkyňa dodatočne snažila modifikovať svoju argumentáciu. Krajský súd nadväzne (pribežne) uzatvára, že dotknutá odvolacia námietka žalobkyne nie je opodstatnená.

27. Najvyšší súd SR zároveň v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/176/2020 prijal jednoznačný záver, že pokiaľ žalobkyňa nenapadla rozhodnutie ministra spravodlivosti o pozastavení výkonu exekútorského úradu samostatnou žalobou na súde, rozhodnutím o jej oslobodení spod obžaloby nedošlo zároveň k zrušeniu predmetného rozhodnutia ministra spravodlivosti („dokonca ani v príčinnej súvislosti s oslobodzujúcim rozsudkom, či analogicky v súvislosti s vydaným uznesením o vznesení obvinenia“). Celkovo z daného dovolacieho rozhodnutia vyplýva, že jediným z titulov, pri ktorom sú predpoklady vzniku zodpovednosti žalovanej za škodu naplnené, je uznesenie o vznesení obvinenia. Vo vzťahu k ďalším dvom titulom – rozhodnutie ministra spravodlivosti o pozastavení výkonu exekútorského úradu žalobkyne a nesprávny úradný postup ministra spravodlivosti v podobe nečinnosti, keď nerozhodol o rozklade žalobkyne – prijal najvyšší súd opačný (pre žalobkyňu negatívny) záver.

28. V rámci procesného postupu po druhom zrušujúcom uznesení dovolacieho súdu nedošlo v rozoberaných otázkach k žiadnej relevantnej (skutkovej a v podstate ani argumentačnej) zmene, vecne správnym je preto nevyhovenie žalobe vo vzťahu k nárokom odvodzovaným od rozhodnutia o dočasnom pozastavení výkonu exekútorského úradu a od (tvrdeného) nesprávneho úradného postupu ministra spravodlivosti (od jeho nečinnosti). Vo vzťahu k týmto tvrdeným nárokom totiž nebol naplnený (hneď prvý) predpoklad zodpovednosti žalovanej za škodu pri výkone verejnej moci. Nebola totiž v príslušnom konaní konštatovaná nezákonnosť rozhodnutia ministra spravodlivosti o dočasnom pozastavení výkonu exekútorského úradu žalobkyne, resp. zákon podanie rozkladu proti rozhodnutiu ministra nepripúšťa; čiže nerozhodovaním o podanom rozklade nemôže dôjsť ani k nečinnosti/k nesprávne úradnému postupu.

29. V širších súvislostiach je vhodné doplniť, že určitý jav je spravidla dôsledkom viacerých na seba nadväzujúcich udalostí/príčin, ale z hľadiska relevantnej kauzality – aj vo vzťahu k nárokom na náhradu škody – nemožno výsledok (v tomto prípade vznik škody) robiť závislým na neobmedzenej kauzalite. Inými slovami, z hľadiska príčinnej súvislosti je podstatnou bezprostrednou príčinou, ktorá konkrétny následok vyvolala. Príčinou škody môže byť len skutočnosť, bez ktorej by (škodový) následok nevznikol. V jednotlivostiach súdeného prípadu touto bezprostrednou príčinou/skutočnosťou (tvrdenou) škody v súvislosti so zastupovaním exekútorského úradu bolo rozhodnutie ministra spravodlivosti o dočasnom pozastavení a nie samotné vznesenie obvinenia žalobkyne v rámci jej trestného stíhania.

30. Žalovaná v odvolaní voči výroku I. (v konkrétnostiach proti výške trov obhajoby) namietala, že suma podľa výroku (746,23 eur) nezodpovedá sume uvádzanej v odôvodnení (702,15 eur). Z obsahu spisu však vyplýva, že okresný súd túto zrejmú nesprávnosť medzičasom opravil v súlade s § 224 CSP opravným uznesením č. k. 8C/31/2022-977 zo dňa 6.4.2023. Dotknutá (pôvodná) nepresnosť tak nebola v užšom zmysle predmetom odvolacieho prieskumu.

31. V danej spojitosti však žalovaná dôvodne namietala priznanie náhrady trov obhajoby vykonanej A. F. vo výške až 232,01 eur. Zo žaloby jednoznačne vyplýva, že žalobkyňa sa domáhala v súvislosti s náhradou trov obhajoby zaplatených A. D. F. sumy vo výške 158 eur. Ako dôkaz o zaplatení žalobkyňa predložila príjmový pokladničný doklad vystavený menovaným obhajcom vo výške 4.760,- Sk, t. j. 158 eur (č. I. 130). Zároveň však okresný súd v rámci trov obhajoby priznal žalovanou nenamietané a žalobkyňou preukázané hotové výdavky za vyhotovenie fotokópií a vystavenie potvrdenia; spolu v sume 18,46 eur. Na základe uvedeného výška trov obhajoby v úhrne činí 626,48 eur [158 + 450,02 (trovy Dr. D.) + 18,46], v ktorom smere krajský súd zmenil výrok I. napadnutého rozsudku. Pre úplnosť dodáva, že čiastočné zamietnutie dotknutého nároku je súčasťou výroku o zamietnutí žaloby vo zvyšku.

32. Nemajetková ujma môže spočívať v rôznych negatívnych následkoch v osobnostnej integrite poškodeného subjektu, ktoré vplývajú na/zasahujú jeho česť, vážnosť, povesť, doterajší súkromný či pracovný život, rodinné vzťahy, spoločenské postavenie a pod. Hoci zákon č. 514/2003 Z. z. nie je právnou normou bezprostredne dopadajúcou na súdenú vec, predstavuje v spojitostiach náhrady nemajetkovej ujmy primeraný východiskový rámec. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy výslovne (ale len) demonštratívne stanovuje kritéria, ktoré je potrebné vždy posúdiť s ohľadom na konkrétnosti každého jednotlivého prípadu. Stanovenie výšky nemajetkovej ujmy tak nie je ponechané na ľubovôľu konajúceho súdu, ale musí byť založené na individuálnych a preskúmateľných hľadiskách,

ktoré vychádzajú zo skutkového stavu ustáleného vykonaným dokazovaním; najmä v otázkach individuálnych následkov v jednotlivých oblastiach súkromného a spoločenského života dotknutej osoby, ktorú v danom smere zaťažuje dôkazné bremeno.

33. S určitým zjednodušením (rozhodne však nie so zľahčovaním) možno konštatovať, že určujúcim kritériom pre stanovenie výšky nemajetkovej ujmy by mala byť jej primeranosť. Súčasne z právnej úpravy, ktorá stanovuje okruh skutočností, na ktoré je potrebné pri určení výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy prihliadnuť, vyplýva, že nárok na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy nemožno (paušálne) vyvodiť iba z existencie nesprávneho úradného postupu, či nezákonného rozhodnutia. Povedané inak, napriek tomu, že nezákonnosť rozhodnutia nepochybne predstavuje i sama o sebe pre dotknutú osobu určitý nemateriálny zásah, uvedené ju nezbučuje povinnosti v prípade uplatňovania peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy preukázať vznik tejto nemajetkovej ujmy a intenzitu zásahu v jednotlivých oblastiach života.

34. S odkazom na vyššie spomínaný – až určujúci – význam primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ako aj princíp právnej istoty odvíjajúci sa od judikatúry najvyšších súdnych autorít, prihliadol v rozoberanej otázke krajský súd na rozhodnutia súdov v iných obdobných veciach. Pomerne podrobný exkurz do judikatúry vo vzťahu ku kritériám priznávania nemajetkovej ujmy v súvislosti s nezákonným trestným stíhaním podal Najvyšší súd SR v uznesení sp. zn. 7Cdo/150/2023; jeho rozhodnutie akceptovalo záver odvolacieho súdu o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy v sume 7.650 eur žalobcovi, ktorý strávil vo väzbe 153 dní.

35. Vo veci Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/151/2023 (uznesenie z 28. 11. 2024) došlo k zamietnutiu dovolania žalobcu, ktorý nesúhlasil s nemajetkovou ujmom priznanou vo výške 10.000 eur. V danom prípade išlo o trestné stíhanie advokáta, voči ktorému bolo vznesené obvinenie v roku 2004 a oslobodzujúci rozsudok nadobudol právoplatnosť v roku 2017, pričom žalobca nebol stíhaný väzobne.

36. Vo veci vedenej na Najvyššom súde SR pod sp. zn. 4Cdo/148/2023 (uznesenie z 26.8. 2024) došlo k odmietnutiu dovolania žalovaného v časti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 eur v súvislosti s nezákonným výkonom trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom strázenia (pri úvahe/východisku 1.000 eur za jeden mesiac výkonu trestu odňatia slobody).

37. V rámci relevantnej komparatistiky považoval odvolací súd za žiaduce prihliadnuť aj na prax Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len ESĽP), ktorou sa bližšie zaoberal Najvyšší súd SR v uznesení sp. zn. 1Cdo/155/2022. Vo veci Kormoš proti SR dňa 8.11.2011 ESĽP priznal sťažovateľovi 12.000 eur z titulu nemajetkovej ujmy (sťažovateľ pôvodne žiadal celkovo 572.915,80 eur). Aj v tomto prípade išlo prioritne o náhradu za nezákonnú väzbu. Obdobne – taktiež pre porušenie práva na slobodu a osobnú bezpečnosť – vo veci Winkler proti SR ESĽP dňa 17.7.2012 priznal z titulu nemajetkovej ujmy zo žiadanej čiastky 163.646 eur sumu 8.000 eur (čiastočné odškodnenie – 1.970 eur – priznal už Ústavný súd SR). Vo veci Petrov proti SR dňa 2.12.2014 bola za nezákonnú väzbu (od 5. do 8. novembra 2010), vrátane neuvedenia dostatočných a relevantných dôvodov v rozhodnutí súdov priznaná nemajetková ujma 8.000 eur (z požadovaných 100.000 eur).

38. Hoci odvolanie žalobkyne pôsobí pomerne rozsiahlo, v značnej časti ide opis obsahu napadnutého rozhodnutia a citácie z rozhodnutí súdov ohľadne zodpovednosti štátu za ujmu spôsobenú nezákonným vedením trestného stíhania. Táto (objektívna) zodpovednosť však bola okresným súdom akceptovaná a dokonca nebola ani spochybňovaná protistranou. V konečnom dôsledku tak odvolanie žalobkyne nedostatočne reaguje na konkrétne závery vyslovené okresným súdom.

39. Pokiaľ žalobkyňa používa formulácie (zdôraznené aj v posudzovanom odvolaní) typu/vo viacerých modifikáciách: „orgánom činným v trestnom konaní muselo byť od začiatku trestného stíhania jasné, že skutok nemôže byť trestným činom“, smeruje k tvrdeniu o akomsi vedome až úmyselne vedenom účelovom trestnom stíhaní práve vo vzťahu k jej osobe. K takémuto tvrdeniu však v priebehu sporu neboli zo strany žalobkyne produkované žiadne jedinečné skutkové tvrdenia; tým pádom predmetné konštatovanie, ktoré by mohlo byť tiež relevantné z hľadiska výšky náhrady nemajetkovej ujmy – nebolo žalobkyňou preukázané.

40. Určitá miera nedostatočnosti je vlastná aj celkovému vymedzeniu dôsledkov nezákonného zásahu do jednotlivých osobnostných sfér žalobkyne. Musí ísť pritom o vysoko individualizované tvrdenia jedinečného charakteru (vlastné práve a len v súdnej veci). V tomto smere náležite už okresný súd poukázal na to že žalobkyňa neabsolvovala vyšetrenie psychiatrom alebo psychológom, z ktorých výsledkov by bolo možné (jednoznačne) konštatovať preukázanie tvrdených emocionálnych/psychických strádání.

41. Hoci krajský súd pripúšťa stále pretrvávajúcu tabuizáciu psychických zdravotných problémov a stigmatizáciu dotknutých osôb, nevyhľadáním takejto odbornej pomoci (s odkazom na to, že takýto záznam by si žalobkyňa nedovolila mať v zdravotnej karte) si žalobkyňa v nemalej miere znížila preukaznú hodnotu vlastných tvrdení. Osobitne, ak rôzne formy psychologickéj podpory je možné využiť aj mimo systém štandardného zdravotného poistenia a tým aj mimo záznam v zdravotnej dokumentácii.

42. V súvislosti so zdravotnými problémami je potrebné taktiež uviesť, že napriek tomu, že žalobkyňa preukázala podrobenie sa viacerým odborným lekárskeým vyšetreniam/základným, nepreukázala ich bezprostrednú kauzálnu spojitosť s (nezákonným) trestným stíhaním. Je síce zo všeobecného hľadiska akceptovateľné, že subjektívne mohla žalobkyňa celkové zhoršenie svojho zdravotného stavu pociťovať ako podmienené trestným stíhaním, avšak takáto kauzalita z jednotlivých zdravotných záznamov nevyplýva; žalobkyňa ju v podstate ani konkrétne skutkovo nevymedzuje.

43. Výrazným aspektom v otázke výšky náhrady nemajetkovej ujmy je fakt, že žalobkyňa nebola stíhaná väzobne. Z vyššie rozoberaných rozhodnutí najvyšších súdnych autorít je pritom zrejmé, že priznanie výrazne vyšších náhrad bolo podmienené práve skutočnosťou nezákonného obmedzenia osobnej slobody (výkonom väzby alebo výkonom trestu odňatia slobody); k čomu vo vzťahu žalobkyne nedošlo. Relevantnú mieru podobnosti (pre podobnosť profesijného zamerania stíhanej osoby a nevedenie trestného stíhania väzobne) vykazuje prípad trestného stíhania advokáta (sp. zn. Najvyššieho súdu SR 5Cdo/151/2023), ktoré však trvalo až 13 rokov; zatiaľ čo trestné stíhanie žalobkyne prebiehalo „len“ po dobu 51 mesiacov.

44. Z hľadiska komparatistiky v komplexnejšom význame krajský súd dáva do pozornosti i výšku náhrad nemajetkovej ujmy priznávaných poškodeným (pozostalým) v súvislosti so smrťou blízkeho príbuzného. V týchto prípadoch, ktoré sa na rozdiel od zásady do osobnostnej sféry žalobkyne vyznačujú konečnosťou, resp. absolútnou nezvratnosťou, sa (v súčasnosti) obvykle priznávajú náhrady nemajetkovej ujmy okolo 20.000 eur (v závislosti od konkrétneho stupňa príbuzenstva).

45. Zároveň je však nutné vnímať aj principiálne až doktrínálne nazeranie na časové súvislosti reparačnej funkcie odškodňovania (širšom význame), keď pri určení výšky náhrad sa vychádza z cenovej hladiny v čase poškodenia/zásahu. To znamená že relevantným časovým obdobím v súdnej veci je obdobie rokov 2003 až 2007, kedy štandardné hodnotové/cenové relácie definované v súdnych rozhodnutiach boli (viac či menej) výrazne nižšie ako hodnoty /relácie aktuálne.

46. Na základe rozoberaných úvah krajský súd ustálil, že primeranou výškou náhrady nemajetkovej ujmy v posudzovanom prípade je suma 4.000 eur, v ktorom smere zmenil napadnuté rozhodnutie a vo zvyšnom rozsahu (aj tejto časti uplatňovaného nároku) žalobu zamietol. Hoci dotknutý výrok je súhrnne formulovaný ako zmeňujúci, v častiach, v ktorých boli akceptované závery okresného súdu, ide svojou povahou o výrok potvrdzujúci. V záujme konzistentnosti a nadväznosti rozhodnutia okresného a odvolacieho súdu krajský súd prevzal do výrokovej časti formuláciu okresného súdu, ktorý vo vzťahu k priznaným sumám jednotlivých náhrad vymedzil aj ich titul.

47. V dôsledku zmeny napadnutého rozsudku rozhodoval krajský súd v zmysle § 396 ods. 2 CSP (v spojení s § 396 ods. 1, § 453 ods. 3 a § 255 ods. 1 CSP) o nároku na náhradu trov celého (prvoinštančného, odvolacieho i dovolacieho) konania. V rámci jeho posúdenia zohľadnil, že predmetom sporu boli dva relatívne samostatné a významovo rovnocenné nároky; a to nárok na náhradu majetkovej škody a nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Každému z týchto nárokov tak prináleží „rovnaká vážnosť“, t. j. vo vzťahu k celku koeficient 0,5.

48. V otázke nároku na náhradu nemajetkovej ujmy odvolací súd zohľadnil ustálenú judikatúru vyjadrenú napríklad (už) v náleze Ústavného súdu SR sp. zn. III ÚS 475/2018, podľa ktorej zmyslom novej právnej úpravy Civilného sporového poriadku nebola snaha zákonodarcu sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania koncepčne odchyliť od pravidla pôvodne vyjadreného v § 142 ods. 3 O.s.p. Nadväzne platí, že hoci je žalujúcej strane priznaná z nominálneho hľadiska len časť uplatňovaného nároku, je v spore plne úspešnou, lebo výška priznaného plnenia (pri konštatovaní existencie základu nároku) závisela výlučne od úvahy súdu.

49. V konkrétnostiach súdnej veci to znamená, že žalobkyňa bola plne úspešnou v časti nároku týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy; samozrejme, pri výpočte výšky náhrady sa bude vychádzať len z rozsahu priznaného plnenia (4.000 eur). S poukazom na koeficient danej časti nároku prináleží z celkového hľadiska žalobkyne úspech 50 %.

50. Vo vzťahu k nároku na náhradu škody/majetkovej ujmy sa žalobkyňa domáhala priznania sumy 35.695,75 eur a konečnom dôsledku bola tejto časti úspešná v rozsahu (iba) 628,14 eur. V percentuálnom vyjadrení ide o úspech 1,76 %, čomu však súčasne zodpovedá neúspech 98,24 %. Z pohľadu čistého úspechu tak v dotknutej časti bola úspešnou žalovaná strana, a to rozsahu 96,48 % (98,24 mínus 1,76). Vzhľadom na koeficient 0,5 tejto časti nároku predstavuje úspech žalovanej z celkového hľadiska 48,24 %.

51. V úhrnom vyjadrení je úspešnejšou procesnou stranou žalobkyňa, pričom mieru jej úspešnosti vyjadruje rozdiel úspechu strán sporu vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a nároku na náhradu majetkovej škody. V číselnom vymedzení ide o 1,76 % (50 mínus 48,24), v ktorom rozsahu má žalobkyňa voči žalovanej nárok na náhradu trov celého (všetkých jeho jednotlivých štádií) konania.

52. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 ods. 1 CSP. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.

V prípade, že nebude dobrovoľne splnená povinnosť uložená týmto rozhodnutím, môže sa osoba oprávnená z rozhodnutia domáhať uspokojenia svojho nároku návrhom na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (zákon č. 233/1995 Z. z.).